

สารบัญ

บทนำ	๑
๑. ความหมายของ “รัฐธรรมนูญ”	๑
๒. ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ	๑
๓. เหตุที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด	๒
บทที่ ๑ ประวัติความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ	๔
๑. กำเนิดรัฐธรรมนูญ	๔
๒. รัฐธรรมนูญไทย	๕
๓. ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐	๗
บทที่ ๒ หลักและทฤษฎีในทางรัฐธรรมนูญ	๑๔
๑. รัฐ	๑๔
๒. อำนาจอัดให้มีรัฐธรรมนูญ	๑๕
๓. อำนาจอธิปไตย	๑๗
๓.๑ ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน	๑๘
๓.๒ ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ	๑๘
๔. การแบ่งแยกอำนาจ	๒๒
๕. ระบอบการปกครอง	๒๓
๕.๑ ระบอบประชาธิปไตย	๒๔
๕.๒ ระบอบเผด็จการ	๒๔
๖. ระบบรัฐสภา	๒๔
๖.๑ ระบบรัฐสภา	๒๕
๖.๒ ระบบประธานาธิบดี	๒๕
๖.๓ ระบบกึ่งรัฐสภาถึงประธานาธิบดี	๒๖
บทที่ ๓ พระมหากษัตริย์กับรัฐธรรมนูญ	๒๘
๑. พระมหากษัตริย์ไทย	๒๘

๒. พระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์.....	๓๐
๒.๑ พระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	๓๐
๒.๒ พระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามประเพณีการปกครอง.....	๓๕
๓. การสืบราชสมบัติ.....	๔๒
๔. คณะองคมนตรี.....	๔๔
๕. การลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ.....	๔๕

บทที่ ๔ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย.....	๔๖
๑. สิทธิและเสรีภาพ.....	๔๙
๒. ผลของสิทธิและเสรีภาพ.....	๕๑
๓. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ.....	๕๒
๔. สิทธิและเสรีภาพบางประเภท.....	๕๘
๔.๑ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	๕๘
๔.๒ ความเสมอภาค.....	๕๙
๔.๓ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย.....	๖๒
๔.๔ สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้กฎหมายอาญาย้อนหลัง.....	๖๓
๔.๕ สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานในคดีอาญาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์.....	๖๔
๔.๖ สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว.....	๖๗
๔.๗ เสรีภาพในเคหสถาน.....	๖๘
๔.๘ เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่.....	๖๘
๔.๙ เสรีภาพในการสื่อสาร.....	๖๘
๔.๑๐ เสรีภาพในการถือศาสนา นิกาย ลัทธิทางศาสนา.....	๗๖
๔.๑๑ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น.....	๗๗
๔.๑๒ สิทธิในคลื่นความถี่.....	๗๘
๔.๑๓ สิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๙๒
๔.๑๔ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ.....	๙๓
๔.๑๕ สิทธิของชุมชนท้องถิ่น.....	๙๔
๔.๑๖ เสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง.....	๙๗
๔.๑๗ เสรีภาพในการประกอบกิจการ.....	๑๐๔
๔.๑๘ สิทธิที่จะไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน.....	๑๐๙
๔.๑๙ สิทธิเด็ก.....	๑๑๐
๔.๒๐ สิทธิคนชราอายุเกิน ๖๐ ปี.....	๑๑๑

๔.๒๑ สิทธิผู้พิการหรือทุพพลภาพ.....	๑๑๒
๔.๒๒ สิทธิของบุคคลที่รวมเป็นกลุ่มหรือชุมชน.....	๑๑๓
๔.๒๓ สิทธิของผู้บริโภค.....	๑๑๔
๔.๒๔ สิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสาร.....	๑๑๕
๔.๒๕ สิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์.....	๑๒๐
๔.๒๖ สิทธิในการฟ้องหน่วยงานราชการ.....	๑๒๑
๔.๒๗ สิทธิในการต่อต้านการปฏิวัติรัฐประหารโดยสันติวิธี.....	๑๒๓
๔.๒๘ เสรีภาพในทางวิชาการ.....	๑๒๖
๕. การใช้สิทธิและเสรีภาพ.....	๑๒๗
๖. การเยียวยาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ.....	๑๒๘
๖.๑ การละเมิดเกิดจากประชาชนด้วยกันเอง.....	๑๒๘
๖.๒ การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	๑๒๘
๖.๓ การละเมิดเกิดจากการออกกฎหมาย.....	๑๒๙
๖.๔ การละเมิดเกิดจากการกระทำของฝ่ายบริหาร.....	๑๒๙
๖.๕ การละเมิดเกิดจากการที่รัฐดเว้น.....	๑๓๐
บทที่ ๕ การคุ้มครองสิทธิในทางอาญาของประชาชน.....	๑๓๒
๑. บทนำ.....	๑๓๒
๒. สิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม.....	๑๓๓
๓. สิทธิที่จะไม่ต้องถูกบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง.....	๑๓๔
๔. สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์.....	๑๓๖
๕. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาครบองค์คณะ.....	๑๓๘
๖. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองเรื่องการจับ คမ်း ขัง คั่น.....	๑๔๑
๗. สิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว.....	๑๔๙
๘. สิทธิในการมีทนายความ.....	๑๕๒
๙. สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว.....	๑๕๓
๑๐. สิทธิที่จะมีผู้อยู่ด้วยในชั้นสอบสวน.....	๑๕๔
๑๑. สิทธิที่จะไม่ถูกจำกัดเสรีภาพโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร.....	๑๕๕
๑๒. สิทธิที่จะได้รับการสอบสวน การพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม.....	๑๖๐
๑๓. สิทธิที่จะตรวจสอบคำให้การของตนและเอกสารประกอบ.....	๑๖๑
๑๔. สิทธิที่จะทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี.....	๑๖๒

๑๕. สิทธิที่จะให้การและไม่ให้การ.....	๑๖๓
๑๖. สิทธิที่จะไม่ถูกล่อลวงขู่เชิญหรือให้สัญญา.....	๑๖๔
๑๗. สิทธิของพยานในคดีอาญา.....	๑๖๖
๑๘. สิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายอันเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาจากรัฐ.....	๑๖๘
๑๙. สิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนความเสียหายจากการดำเนินกระบวนการพิจารณา.....	๑๗๒
๒๐. สิทธิที่จะรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่.....	๑๗๓

บทที่ ๖ หน้าที่ของชนชาวไทย.....	๑๗๖
๑. หน้าที่.....	๑๗๖
๒. หน้าที่เลือกตั้ง.....	๑๗๗

บทที่ ๗ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.....	๑๘๙
๑. ประโยชน์ของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.....	๑๘๙
๒. แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.....	๑๘๙
๓. ผลบังคับของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.....	๑๙๕
๔. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.....	๑๙๕
๕. ตัวอย่างกฎหมายที่ตราตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๑๙๗

บทที่ ๘ รัฐสภา.....	๒๐๔
๑. สภาผู้แทนราษฎร.....	๒๐๕
๑.๑ องค์ประกอบ.....	๒๐๕
๑.๒ วิธีการได้มา.....	๒๐๖
๑.๒.๑ วิธีการได้มาซึ่ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ.....	๒๐๖
๑.๒.๒ วิธีการได้มาซึ่ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง.....	๒๑๐
๑.๓ คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.	๒๑๕
๑.๔ คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส.	๒๑๘
๑.๕ การอุดหนุนการเลือกตั้ง ส.ส.	๒๒๓
๑.๖ ข้อกำหนดห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่ง.....	๒๒๓
๑.๗ อำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร.....	๒๒๔
๒. วุฒิสภา.....	๒๒๗
๒.๑ องค์ประกอบ.....	๒๒๙
๒.๒ วิธีการได้มา.....	๒๒๙

๒.๓ คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ว.	๒๓๐
๒.๔ คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ส.ว.	๒๓๐
๒.๕ การออกหน้การเลือกตั้ง ส.ว.	๒๓๑
๒.๖ ข้อกำหนดห้ามสมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่ง.....	๒๓๑
๒.๗ อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา.....	๒๓๒
๓. อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา.....	๒๓๔
๓.๑ อำนาจในการตรากฎหมาย.....	๒๓๔
๓.๑.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ.....	๒๓๔
๓.๑.๒ พระราชบัญญัติ.....	๒๓๔
๓.๑.๒.๑ ผู้มีอำนาจเสนอร่างพระราชบัญญัติ.....	๒๔๐
๓.๑.๒.๒ ผู้มีอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ.....	๒๕๑
๓.๑.๒.๓ ผู้มีอำนาจตราพระราชบัญญัติ.....	๒๕๗
๓.๑.๒.๔ การใช้บังคับเป็นกฎหมาย.....	๒๕๗
๓.๒ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน.....	๒๕๘
๓.๓ การให้ความเห็นชอบ.....	๒๕๘
๓.๔ การตั้งคณะกรรมการ.....	๒๕๙
๓.๔.๑ ความหมายของกรรมการ.....	๒๕๙
๓.๔.๒ ประเภทของคณะกรรมการ.....	๒๕๙
๓.๔.๓ ขอบเขตของคณะกรรมการ.....	๒๖๑
๓.๔.๔ วิธีการตั้งกรรมการ.....	๒๖๒
๓.๔.๕ การดำเนินงานของคณะกรรมการ.....	๒๖๓
๓.๕ การอนุมัติงบประมาณ.....	๒๖๔
๔. เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา.....	๒๗๐
๔.๑ ประวัติความเป็นมาของเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน.....	๒๗๐
๔.๒ เอกสิทธิ์ของสมาชิกรัฐสภา.....	๒๗๑
๔.๓ ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา.....	๒๗๒
๔.๔ ความแตกต่างระหว่างเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน.....	๒๗๖
๕. คณะกรรมการการเลือกตั้ง.....	๒๗๗
๖. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.....	๒๘๖
๖.๑ ความเป็นมาของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.....	๒๘๖
๖.๒ การสรรหาและการเลือก คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้ามของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา....	๒๘๖
๖.๒.๑ การสรรหาและการเลือก.....	๒๘๖

๖.๒.๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม.....	๒๘๘
๖.๓ อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.....	๒๘๙
๖.๔ การร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.....	๒๙๑
๖.๕ การพิจารณารับเรื่องร้องเรียน.....	๒๙๒
๖.๖ อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพื่อปฏิบัติหน้าที่.....	๒๙๓
๖.๗ ผลการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.....	๒๙๔
๖.๘ การทำรายงานประจำปี.....	๒๙๕
๖.๙ การคุ้มครองผู้ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.....	๒๙๖
๗. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	๒๙๖
๗.๑ ความเป็นมาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	๒๙๖
๗.๒ องค์ประกอบ.....	๒๙๗
๗.๓ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	๒๙๘
๗.๔ การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน.....	๒๙๙
๗.๔.๑ การยื่นคำร้องเมื่อมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน.....	๒๙๙
๗.๔.๒ การดำเนินการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน.....	๓๐๐
๗.๔.๓ การไกล่เกลี่ยปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน.....	๓๐๑
๗.๔.๔ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	๓๐๑
๗.๔.๕ อำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เพื่อปฏิบัติการตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชน.....	๓๐๓
บทที่ ๙ คณะรัฐมนตรี	๓๐๔
๑. ความสำคัญของคณะรัฐมนตรี.....	๓๐๕
๒. องค์ประกอบของคณะรัฐมนตรี.....	๓๐๖
๓. คุณสมบัติและการเข้าสู่ตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี.....	๓๐๖
๓.๑ คุณสมบัติของนายกรัฐมนตรี.....	๓๐๖
๓.๒ การเข้าสู่ตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี.....	๓๐๗
๓.๓ คุณสมบัติของรัฐมนตรี.....	๓๐๘
๓.๔ การเข้าสู่ตำแหน่งของรัฐมนตรี.....	๓๐๙
๔. การห้ามรัฐมนตรีเป็นสมาชิกรัฐสภาในขณะเดียวกัน.....	๓๑๐
๕. ข้อกำหนดห้ามรัฐมนตรีดำรงตำแหน่ง.....	๓๑๑
๖. การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา.....	๓๑๗
๗. อำนาจในการออกกฎหมายของคณะรัฐมนตรี.....	๓๑๙
๗.๑ พระราชกำหนด.....	๓๑๙

๗.๑.๑ ผู้มีอำนาจเสนอร่างพระราชกำหนด.....	๓๒๑
๗.๑.๒ ผู้มีอำนาจพิจารณาร่างพระราชกำหนด.....	๓๒๑
๗.๑.๓ ผู้มีอำนาจตราพระราชกำหนด.....	๓๒๑
๗.๑.๔ การใช้บังคับเป็นกฎหมาย.....	๓๒๑
๗.๑.๕ การอนุมัติพระราชกำหนด.....	๓๒๑
๗.๒ พระราชกฤษฎีกา.....	๓๒๔
๗.๒.๑ ผู้มีอำนาจเสนอร่างพระราชกฤษฎีกา.....	๓๒๔
๗.๒.๒ ผู้มีอำนาจพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกา.....	๓๒๔
๗.๒.๓ ผู้มีอำนาจตราพระราชกฤษฎีกา.....	๓๒๔
๗.๒.๔ การใช้บังคับเป็นกฎหมาย.....	๓๒๔
๘. รัฐบาลผสมกับเสถียรภาพของรัฐบาล.....	๓๓๑
๙. คณะรัฐมนตรีปรึกษาประชาชนโดยให้มี “การออกเสียงประชามติ”.....	๓๔๐
๙.๑ แนวความคิดในการออกเสียงประชามติ.....	๓๔๐
๙.๒ การออกเสียงประชามติในต่างประเทศ.....	๓๔๑
๙.๓ ความเป็นมาของการออกเสียงประชามติในประเทศไทย.....	๓๔๒
๙.๔ หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๑.....	๓๔๖
๙.๔.๑ การออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา.....	๓๔๗
๙.๔.๒ การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็น.....	๓๔๗
๙.๔.๓ การจัดทวนบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ.....	๓๔๗
๙.๔.๔ การกำหนดหน่วยออกเสียงประชามติ.....	๓๔๗
๙.๔.๕ บุคลากรในการออกเสียงประชามติ.....	๓๔๘
๙.๔.๖ หีบบัตรออกเสียงประชามติ.....	๓๔๘
๙.๔.๗ การออกเสียงประชามติ.....	๓๔๘
๙.๔.๘ การนับคะแนน.....	๓๔๙
๙.๔.๙ การใช้สิทธิออกเสียงประชามตินอกเขตจังหวัด.....	๓๕๐
๙.๔.๑๐ การประกาศผลการออกเสียงประชามติ.....	๓๕๐
๙.๔.๑๑ การคัดค้านการออกเสียงประชามติ.....	๓๕๐
๙.๔.๑๒ ความผิดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ.....	๓๕๑
๑๐. อำนาจหน้าที่ทางบริหารของคณะรัฐมนตรี.....	๓๕๒
๑๑. ความรับผิดชอบของรัฐมนตรี.....	๓๕๔
๑๑.๑ ความรับผิดชอบเฉพาะตัวของรัฐมนตรี.....	๓๕๔

๑๑.๒ ความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรี.....	๓๕๕
๑๒. การสิ้นสุดของคณะรัฐมนตรี.....	๓๕๕
๑๒.๑ การสิ้นสุดเฉพาะตัวบุคคล.....	๓๕๕
๑๒.๒ การสิ้นสุดของคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ.....	๓๕๗
๑๓. คณะรัฐมนตรีรักษาการ.....	๓๕๘
๑๔. การเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาเพื่อฟังความคิดเห็น.....	๓๕๘
๑๕. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร.....	๓๕๙

บทที่ ๑๐ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร..... ๓๖๑

๑. ฝ่ายนิติบัญญัติควบคุมฝ่ายบริหาร.....	๓๖๑
๑.๑ การตั้งกระทู้ถาม.....	๓๖๑
๑.๒ การเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ.....	๓๖๗
๑.๒.๑ การเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี.....	๓๖๗
๑.๒.๒ การเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล.....	๓๗๐
๒. ฝ่ายบริหารถ่วงดุลอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ : ยุบสภา.....	๓๘๓
๒.๑ ความหมายของการยุบสภา.....	๓๘๓
๒.๒ วัตถุประสงค์ในการยุบสภา.....	๓๘๓
๒.๓ เหตุการณ์ที่นำไปสู่การยุบสภา.....	๓๘๔
๒.๔ ผู้มีอำนาจในการยุบสภา.....	๓๘๖
๒.๕ ผลของการยุบสภา.....	๓๙๒
๒.๖ ประวัติการยุบสภาในประเทศไทย.....	๓๙๓

บทที่ ๑๑ การห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นรัฐมนตรี..... ๔๐๐

๑. ความนำ.....	๔๐๐
๒. ลักษณะของการห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นรัฐมนตรี.....	๔๐๐
๓. ความเป็นมาของการห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นรัฐมนตรี.....	๔๐๑
๔. เหตุผลในการห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นรัฐมนตรี.....	๔๐๔
๕. รัฐธรรมนูญต่างประเทศที่ห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นรัฐมนตรี.....	๔๑๗
๖. ความเห็นค้านการห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นรัฐมนตรี.....	๔๑๙
๗. แยกความเห็นค้านการห้ามสมาชิกรัฐสภาเป็นรัฐมนตรี.....	๔๒๐
๘. บทสรุป.....	๔๒๔

บทที่ ๑๒ ศาล..... ๔๒๕

๑. ระบบศาล.....	๔๒๖
-----------------	-----

๒. ศาลรัฐธรรมนูญ.....	๔๒๗
๒.๑ ความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๔๒๘
๒.๒ องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๔๓๘
๒.๓ วิธีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ.....	๔๔๐
๒.๔ อำนาจหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ.....	๔๔๘
๒.๕ การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ.....	๔๗๓
๒.๕.๑ การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญก่อนที่จะมีการประกาศใช้.....	๔๗๓
๒.๕.๒ การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญภายหลังที่มีการประกาศใช้.....	๔๗๙
๒.๖ หน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๔๙๗
๒.๗ ผู้มีสิทธิและเหตุที่ขอใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ.....	๔๙๗
๒.๘ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๕๑๓
๒.๙ ผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ.....	๕๑๕
๒.๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๕๑๕
๓. ศาลยุติธรรม.....	๕๑๗
๓.๑ เขตอำนาจของศาลยุติธรรม.....	๕๑๗
๓.๒ โครงสร้างของศาลยุติธรรม.....	๕๑๗
๓.๓ ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม.....	๕๑๘
๓.๔ คณะกรรมการตุลาการ.....	๕๑๙
๓.๕ หน่วยธุรการของศาลยุติธรรม.....	๕๒๐
๔. ศาลปกครอง.....	๕๒๐
๔.๑ เขตอำนาจศาลปกครอง.....	๕๒๒
๔.๒ โครงสร้างของศาลปกครอง.....	๕๔๐
๔.๓ ตุลาการในศาลปกครอง.....	๕๔๐
๔.๔ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง.....	๕๔๑
๔.๕ หน่วยธุรการของศาลปกครอง.....	๕๔๒
๕. ศาลทหาร.....	๕๔๒
๖. การขัดกันของเขตอำนาจศาล.....	๕๔๔
บทที่ ๑๓ การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๕๕๓
๑. หลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น.....	๕๕๗
๒. การกำกับดูแลการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๕๕๘
๓. ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๕๖๐

๔. การจัดองค์กรในการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๕๖๐
๕. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น	
โดยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น.....	๕๖๒
๕.๑ ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น.....	๕๖๓
๕.๒ ลักษณะคำร้องขอให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น.....	๕๖๓
๕.๓ การตรวจสอบการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น.....	๕๖๓
๖. การตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชน	
ลงคะแนนถอดถอนสมาชิกหรือผู้บริหารท้องถิ่น.....	๕๖๔
๖.๑ การเข้าชื่อร้องขอให้มีการลงคะแนนถอดถอน.....	๕๖๔
๖.๒ เหตุในการร้องขอให้มีการลงคะแนนถอดถอน.....	๕๖๕
๖.๓ คำร้องขอให้มีการลงคะแนนถอดถอน.....	๕๖๖
๖.๔ การดำเนินการจัดให้มีการลงคะแนนถอดถอน.....	๕๖๖
๖.๕ ผลของการลงคะแนนเสียงถอดถอน.....	๕๖๗
๗. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๕๖๗
๘. การควบคุมพนักงานประจำท้องถิ่น.....	๕๖๗
บทที่ ๑๔ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ.....	๕๗๐
๑. การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน.....	๕๗๐
๑.๑ ความเป็นมา.....	๕๗๐
๑.๒ ตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน.....	๕๗๒
๑.๓ บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน.....	๕๗๔
๑.๔ กำหนดเวลาในการยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน.....	๕๗๕
๑.๕ การตรวจสอบและเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน.....	๕๗๕
๑.๖ สภาพบังคับของการไม่ยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินหรือหนี้สิน	
หรือยื่นบัญชีโดยมีข้อความเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริง.....	๕๗๗
๒. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	๕๘๐
๒.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	๕๘๓
๒.๒ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	๕๘๔
๒.๓ การควบคุมตรวจสอบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	๕๘๕
๒.๔ หน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.....	๕๘๖
๓. การถอดถอนจากตำแหน่ง.....	๕๘๗
๓.๑ ตำแหน่งที่จะถูกร้องขอให้ถอดถอน.....	๕๘๗

๓.๒ พฤติการณ์ที่จะถูกร้องขอให้ถอดถอน.....	๕๘๘
๓.๓ ผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอน.....	๕๘๘
๓.๔ กระบวนการในการถอดถอน.....	๕๘๙
๔. การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง.....	๖๐๐
๔.๑ หลักทั่วไปในการดำเนินคดี.....	๖๐๒
๔.๑.๑ เขตอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง.....	๖๐๒
๔.๑.๒ การดำเนินการยื่นฟ้องคดี.....	๖๐๓
๔.๑.๓ การพิจารณาคดี.....	๖๐๓
๔.๑.๔ การทำคำพิพากษา.....	๖๐๔
๔.๒ การดำเนินคดีเฉพาะเรื่อง.....	๖๐๔
๔.๒.๑ การดำเนินคดีอาญา.....	๖๐๔
๔.๒.๒ การดำเนินคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน.....	๖๐๕
๔.๒.๓ การดำเนินคดีต่อกรรมการ ป.ป.ช.	๖๐๖
บทที่ ๑๕ การตรวจเงินแผ่นดิน.....	๖๑๑
๑. ความเป็นมาของการตรวจเงินแผ่นดิน.....	๖๑๑
๒. องค์การตรวจเงินแผ่นดิน.....	๖๑๕
๒.๑ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน.....	๖๑๕
๒.๑.๑ องค์ประกอบ.....	๖๑๕
๒.๑.๒ การสรรหาและการเลือกกรรมการ.....	๖๑๖
๒.๑.๓ ออทนาจหน้าที่.....	๖๑๗
๒.๑.๔ คณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง.....	๖๒๐
๒.๒ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน.....	๖๒๒
๓. หน่วยธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน.....	๖๒๔
บทที่ ๑๖ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ.....	๖๒๕
๑. ผู้มีสิทธิเสนอนิติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ.....	๖๒๖
๒. การเสนอนิติขอแก้ไขเพิ่มเติม.....	๖๒๗
๓. การพิจารณา.....	๖๒๗
๔. การประกาศใช้บังคับ.....	๖๒๙
๕. ประเด็นในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (บางประเด็น).....	๖๓๒
๖. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๔๐) ครั้งที่ ๑ ใน พ.ศ. ๒๕๔๘.....	๖๔๖

๖.๑	ความเป็นมาของการแก้ไข.....	๖๔๖
๖.๒	ผลของการแก้ไข.....	๖๕๓
บทที่ ๑๗ บทเฉพาะกาล		๖๕๕
๑.	การกำหนดให้สถาบันและบุคคลที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญเดิมยังคงดำรงอยู่ต่อไป.....	๖๕๕
๒.	การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการในสถาบันที่ตั้งตามรัฐธรรมนูญใหม่.....	๖๕๗
๓.	การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ.....	๖๕๘
๓.๑	การคัดเลือกและจัดตั้งองค์กร.....	๖๕๘
๓.๒	การจัดทำกฎหมาย.....	๖๕๘
๓.๓	การดำเนินการ.....	๖๕๙
๔.	การกำหนดยกเว้นไม่ใช้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญบางเรื่อง ในระยะเวลาเริ่มใช้รัฐธรรมนูญ.....	๖๖๐
๕.	การกำหนดให้ใช้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับเดิมในเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจ.....	๖๖๐
๖.	การกำหนดแนวสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ.....	๖๖๑
บรรณานุกรม		๖๖๘
ภาคผนวก ๑	คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๔๕ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐบาลขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ กรณีพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ.....	๖๘๑

